

K zasedanju plenuma DZ

Delavska zbornica bo v nedeljo zopet zasedala. Člani plenuma tega stanovskega predstavništva se bodo zbrali iz vseh krajev Slovenije. Pregledali bodo račun dela za preteklo leto, iz trpkih izkušenj sedanje dobe pa prinesli tudi nove pobude za delo v bodočnosti.

Poldrugo leto je sedaj minulo, odkar v uradih Delavske zbornice ne gospodarijo marksisti in nanje naslonjene skupine. Poldrugo leto zato tudi ti neprestano mečejo na sedanjo upravo izbruhe sovraštva. Na vse mogoče načine se trudijo, da bi izpodkopali njeno veljavo in tudi njeno stvarno delo za celoten delavski stan. Odrakajo zato zbornici svoje sodelovanje in mislijo, da jo bodo s tem v njenih prizadevanjih pohabili in onesposobili.

Poldrugo leto bojkota s strani marksistov in marksistom prijazne Jugoslovanske strokovne zveze pa živahnega dela Delavske zbornice ni prav nič zavrlo. Nasprotno njeno delo raste iz dneva v dan, njena posredovanja se množijo. Rastejo tudi uspehi tega dela. V izrednih časih, v kakršnih smo, je zbornica storila vse, kar je bilo v njeni moči in kar se je storiti dalo.

Preje, v lepih mirnih prilikah, bi se dalo v Delavski zbornici za delavstvo brezdomno več napraviti kakor sedaj. Toda takrat je ustanova zbornice služila samo nekaterim izvoljencem, delavstvo samo pa od tega ni imelo skoro ničesar. Delavstvo je komaj vedelo za to njegovo važno ustanovo. Šele s prihodom naših ljudi se je zanimanje zanjo oživilo, v posle zbornice se je skušal uvesti pravi delavski duh, v izpolnjevanje nalog hitrejši postopek. Različna posredovanja so rastla v stotine in stotine, ustanavljali so se novi odseki, nove ekspoziture in nova dopisništva. Dopisi in vloge so naraščali iz dneva v dan in klicali predstavništvo delavstva na delo na teren. Nobeni upravičeni prošnji zbornica ni odrekla svoje pomoči, tako da so ji končno očitali v skrbi za svoj prestižni organizatorji strokovnih pokretov, da je zbornica začela izgubljati značaj urada in da prevzema njihov delokrog. Ta očitke je sedanjí upravi prav posebno v čast.

V marsičem seveda zbornično delo še ni popolno. Ni tako, kakor si ga samouprava želi. Veliko je temu krivo, ker na raznih važnih uradniških mestih zbornice sedijo ljudje z nam tujo miselnostjo in z napakami, ki so jih podedovali iz neurejenih razmer zborničnega poslovanja v preteklosti. Če bi bila sedanja uprava postopala tako, kakor so ob preimenovanju delali to po ostalih zbornicah, bi teh nedostatkov ne bilo in bi tudi od tu in sicer v prvi vrsti zajemali lahko iniciativo za uspešno udeleževanje za korist delavstva. Toda zadržalo nas je naše človeško čustvo, pa smo raje potrpežljivi in delali sami brezplačno mesto plačanih, kolikor smo mogli. Upamo, da bo končno tudi to stališče našlo priznanje in upoštevanje.

V nedeljo plenum zbornice zopet zaseda. Sprejemal bo nov proračun za prihodnje leto in sklepal tudi še o mnogih drugih nujnih stvareh, ki jih je treba v interesu delavstva izvesti in izpolniti.

Izredne prilike nalagajo zbornici tudi izredne naloge in dolžnosti. Zahtevajo zato podvojenega dela vseh njenih delegatov, njenega celotnega upravnega odbora, vseh pomožnih odsekov pa tudi celotnega upravnega aparata. Če so prejšnje uprave lahko mečkale in birokratizirale, sedaj ni več časa zato. Treba je pospešenega, razširjenega in vztrajnejšega vsakodnevnega dela. Služba delavskemu stanu to zahteva od sedanje zbornične samouprave, od njene uprave, pa tudi od celotnega njenega uradniškega aparata. Prepričani smo, da bo plenum v nedeljo dokazal za tako delo svojo pripravljenost in sprejel primerne ukrepe, da bodo po gorenjih direktivah delali tudi ostali zbornični organi.

**Velike reči se gradijo
samo v žrtvah**

Posebna vrsta delavstva

Ni povsem nova stvar, da nekatera podjetja oddajajo manjša naročila na domove privatnikov. Za tak način oddaje dela pridejo predvsem v poštev manjši lesni izdelki, kakor različne škatlice in igračke, drobna kovinsko-galanterijska roba in štepanje v čevljarstvu. Ljudje, ki tak posel opravljajo doma pač niso vezani na noben čas in tudi ne na količino izdelka. Imeli so plačo od komada ali bolje od mile t. j. od tisoč kom. Z ozirom nato je bil to zlasti v začetku res njihov stranski zaslužek in je bilo to delavstvo zadovoljno s tem, kar je zaslužilo. Popolnoma jasno povedano bi se reklo, razmere so bile take, da je njihov zaslužek za silo zadostoval.

Gre tu za drugo panogo delavstva kakor pa jo izloča § 1. točka 2. o. z. pod št. 17. Ta § odnosno določba pravi »domača obrt po krajevnih običajih« za krajevni običaj pa ne moremo smatrati, ako se je n. pr. pred nekaj leti priselila v gotov kraj nova tvornica, ki se je nato poslužila takega načina oddaje dela, radi tega, ker je bilo cenejše in ker se delavstvo na ta način lažje in bolj nevidno izkorišča. To je na vsak način tvorniško delo in delavstvo, ki pri takem delu dela, se po pravici sme imenovati industrijsko delavstvo, ker dela za tisto industrijsko tvrdko, ki mu je dala naročila. Pojem domača obrt obsega le tista dela, ki jih je nato izdelovalec sam prodajal in nima od nikogar naročil n. pr. suha roba v Ribnici, slamnikarstvo v Mengšu i. t. d., tukaj pridemo tudi na krajevno določbo in sicer prav tako kakor je pojmoval zakonodajalec, domačo obrt po krajevnih običajih. To vprašanje ni bilo tako pereče dokler ni bila objavljena prva uredba o minimalnih mezdah. Z objavo te uredbe pa se je to delavstvo znašlo na enkrat izven

območja zakona in poleg tega seveda tudi izven območja uredbe o minimalnih mezdah. Udarec, ki je to delavstvo s tem zadel je bil znaten, vendar pa je delavstvo v svoji borbi za kruh vztrajalo pod vednimi grožnjami podjetnikov, da se vsakemu posamezniku, ki s plačo ni zadovoljen, takoj vzame delo in se mu s tem onemogoči nadaljnji zaslužek. In če tudi je bil ta zaslužek še tako skromen, če tudi je bil direktno sad delavskih žuljev, so se bali ga izgubiti. Kdor ima izbirati med slabim in med še slabšim, ta se odloči po navadi za slabo. Tako izbiro so imeli tudi ti delavci in zato jim ni popolnoma nič zameriti, če so toliko časa molčali in če toliko časa naša javnost sploh ni vedela zanje in še danes ne ve.

S pričetkom sedanje vojne, s prvim dvigom cen, s silno rastočo draginjo pa je njihov položaj postal vse bolj nevzdržen. Popolnoma točno povedano bi se reklo, da niti za sol niso zaslužili. Prišla je nato nova uredba o povišanju minimalnih mezd in s tem je mizerija tega delavstva dosegla višek. Ta uredba je dosegla razliko med ostalim industrijskim delavstvom in med temi izpostavljenosti še povečala in v skrajni sili se je to delavstvo zateklo po pomoč k organizaciji. Naša organizacija, ki se je zavzela doslej še za vse najbednejše sloje slovenskega delavstva, je takoj zavzela energične korake za odpravo krivic, ki se temu delavstvu gode.

Se drug vzrok je, da je to vprašanje ostalo aktualno, namreč stalež tega delavstva se je zelo povečal. Podjetja pred uvedbo minimalnih mezd niso imela toliko interesov, da bi dajala delo iz tovarne, kvečjemu v toliko, v kolikor so bili tvorniški prostori premajhni. Po uredbi pa so nastali novi važni momenti. Delavce v podjetju

samem je bilo treba dražje plačati kakor pa tiste, ki so delali doma in posledica je bila, da so podjetniki večino del oddajali rajši privatnikom in s tem se je število tega delavstva znatno pomnožilo.

Naša ZZD je takoj intervenirala na pristojna mesta, da se izda določba odnosno edino pravilno tolmačenje o. z., da to delavstvo ne spada pod nikako domačo obrt, ampak da je to ena izmed panog industrijskega delavstva. Mi to stališče prav dobro razumemo: Delavec, ki dela za industrijo, prejema od industrije naročila za svoje delo, je logično industrijski delavec. Kdor to razlaga drugače je ali v zmoti ali pa ljudska pijavka, ki izkorišča delavsko in kmečko bedo našega podeželja.

Pri raziskovanjih o tej zadevi smo naleteli še na drugo važno stvar, preko katere nikakor ne moremo. Čevljarstva podjetja, ki na ta način oddajajo delo odpirajo v veliki meri šušmarstvo. Čevljarstva industrija s tem v veliki meri škoduje mojstrom, ki imajo manjše obrate ter s tem celotnemu narodnemu gospodarstvu, ako gledamo s tega vidika, ne da vzamemo v poštev neusmiljeno izkoriščanje delavstva. Nek podjetnik je bil celo tako predrzen, da je na poravnalni razpravi vpričo zastopnikov oblasti izjavil, da Kraljevska banska uprava tak način dela t. j. šušmarjenja priporoča.

Doslej še nismo navedli številke o zaslužku tega delavstva. Da pa bo vsakomur razumljiv socialni položaj tega delavstva naj navedemo, da smo na podlagi popolnoma točnega izračunavanja ugotovili, da pridejo delavci zaslužiti na uro 0.47 — 0.88 din. Po podatkih, ki pa nam jih je odstopilo neko tako podjetje, pa smo mogli ugotoviti povprečni zaslužek 1.30 din na uro. Primer tega delavstva je škandalozen. Kdor vidi te številke, se vpraša, ali je s tem denarjem sploh mogoče kakšno življenje, kajti to, da človeka dostojno življenje s tem denarjem ni mogoče, je vsakomur več kot jasno.

Podjetja se postavljajo na stališče, da to delavstvo s tem delom ni pretežno zaposleno. To pa ne drži, ker imamo v mnogih slučajih primere, ko to delavstvo dela po 13 ur in še več dnev-
(Nadaljev na 2. str.!)

VABILO

na

Socialni delavski tečaj v Kranju

V nedeljo, dne 15. decembra se bo vršil v Kranju za delavstvo kranjske dekanije celodnevni tečaj. Tečaj bo v prostorih Ljudskega doma. Začne se dopoldne ob devetih in traja do dvanaestih. Popoldne se nadaljuje ob štirinajstih in traja do osemnajste ure.

Sporod tečaja je sledeč:

1. Slovenske delavske organizacije.
2. Zapisana pravica delavcev.
3. ZZD za zmago svojega programa pod geslom: Bog - stan - narod.
4. Delavstvo kranjskega okr. (njegova številčna moč, organiziranost, življenjski standard, kulturne prilike itd).
5. Delavske socialne ustanove.
6. Trenotno važne naloge za slovensko delavstvo.
7. Delo in naloge delavskih zaupnikov in organizacijskih odborikov.

Delavstvo kranjske dekanije vljudo vabimo na ta tečaj. Predavanja na tečajih bodo imeli samo dobri poznavalci slovenskih delavskih prilik. Udeležba na tečaju bo zato v največjo korist vsem udeležencem.

Rozman P.

Problemi gozdno-žagarskega delavstva v dravski banovini

Od Ruš, pa tja gor do Dravograda, se razteza kakih 50 km dolga, vsem znana dravska dolina. Reka Drava in vsi njeni številni pritoki, bodisi z desne ali z leve strani, s strnjenimi gozdovi poraščenega pogorja, so pravzaprav gibalno vsega gospodarskega življenja in udejstvovanja v tej dolini. Od narave, ljudstvu poklonjena, neusahljiva vodna pogonska sila, za brez števila žag in strojev, kjer predelujejo les za trgovanja, kateri je tu glavna pridobitna panoga za zaslužek tisočev delovnih rok in pogoj za obstanek vseh kmečkih gospodarstev, se že od nekdaj polno izkorišča.

Veliki splavi raznega rezanega, kakor tesanega lesa, plavajo dan za dnem po Dravi navzdol proti Mariboru in naprej. Krepke roke splavarjev jim z mogočnimi vesli uravnavajo pot, skozi nevarne brzice in vodne vrtince, mimo, iz vodne struge štrlečih skalnatih masivov. Življenje — po izreku: »Vsakdanji kruh je nujnejše, kakor pa moj dragi,« se tu živo uresničuje. Popolno življenjskih nevarnosti, kakor naporov, preži na splavarje, ki so skoraj sami družinski očetje, na enem samem takem vodnem transportu, predno dosežejo svoj cilj in pristanek, kje tam daleč v Banatu. Koliko še le morajo premagati skoz celo sezono, ali skozi celo svoje splavarsko življenje od zgodnje mladosti naprej. Tveganost življenja in borba za kruh sta si tukaj enaka, kot to skoraj nikjer drugod.

Ob bregovih Drave in deloma na železniških kolodvorih, vidiš vsepovsod velike skladovnice samih desk in lesa. Ruše, Lovrenc, Sv. Ožbald, Remšnik, Brezno, Vuhred, Vuzenica, Muta, Marenberg in še naprej, so nekaka glavna središča in izhodišča lesne trgovine ter tudi lesne industrije dravske doline. Po teh krajih stoje mogočni hrami in tudi lepe vile, ki zgovorno pričajo, da so tu doma vsekakor imoviti ljudje, lesni trgovci in posestniški mogotci. Takorekoč čuvarji pohorskega gozdnega zaklada, iz katerega rod za rodom črpajo svoje premoženje in vso svoje blagostanje. Ta planina (kar cela) je tistega, tista tam onega in tako naprej, ti naštejejo vse posestnike do zadnjega, komaj na prste ene roke, ako se zanimaš in kogar vprašaš, kdo vendarle poseduje v tem, ali onem kraju te ogromne gozdne površine.

In tu na redkih jasad, bolj proč od glavnih naselij, navadno v sredini hribovja že, ali pa skrito kje v dolinceh, pa vidiš skromne majhne hišice, raztresene daleč ena od druge. Nekam tiho in sramežljivo samevajo, kot bi ne spadale k sodobnim človeškim bivališčem. To so takozvane »hube« v katerih žive vse svoje revne delavsko življenje brezposelne »hubarje« gozdni delavci. In tu se sedaj začne tisto pereče gospodarsko in socialno vprašanje vsega pohorskega in v dravski dolini živečega gozdnega delavstva.

(Dalje prihodnjč.)

Važne akcije za delavstvo

V drugi polovici novembra se je vršilo na iniciativo Delavske zbornice v Ljubljani več anket, ki jih je sklicala kr. banska uprava, na kateri je bilo doseženo popolno soglasje med delodajalci in delojemalci prizadete stroke za rešitev po naglem in stalnem naraščanju draginje povzročenih vprašanj.

Za kvalificirano in nekvalificirano pomožno osebje v gostinski stroki je bil dosežen sporazum glede novih minimalnih mezd, ki se bodo gibale: za nekvalificirane pomožne moči od Din 3.75 do 4.— na uro, za kvalificirane od Din 4.— do Din 5.— na uro. Za delo preko 10 ur dnevno pa se te minimalne mezde zvišajo za 50%. Tozadnja uredba bo te dni objavljena v Službenem listu, na kar že danes opozarjamo vse prizadete delodajalce in delojemalce.

Za mizarske pomočnike je bilo enako doseženo popolno soglasje glede predpisa tarifne lestvice, ki bo veljala od 1. I. 1941 za ozemlje dravske banovine in bo obvezna za vsa industrijska in rokodelska podjetja.

Za nekvalificirane pomožne delavce bo znašala mezda na deželi 4.50, v Ljubljani, Mariboru in Celju Din 4.75 na uro.

Za nekvalificirane delavce, zaposlene pretežno pri strojnih delih bo znašala plača v III. razredu (podeželje) Din 5.—, v drugem razredu (mesta in okolica Ljubljane, Maribora in Celja) Din 5.50, v Mariboru, Ljubljani in Celju Din 6.— na uro.

Za mizarske pomočnike pa bo znašala mezda od Din 4.50 na deželi, odnosno Din 4.75 v Ljubljani, Mariboru in Celju do Din 6.25 po triletni zaposlitvi v mizarski stroki.

Tarifna lestvica bo še tekom decembra objavljena v Službenem listu ter bo iz nje točno razvidna razdelitev krajev v mezdne razrede in višina plače, ki se bo morala v vsakem mezdnem razredu najmanj izplačevati.

Tudi anketa o ustanovitvi posebnega samostojnega sklada za podpiranje od izrednih redukcij prizadetega delavstva je kon-

čala v popolnem soglasju. Ustanovljen bo popolnoma samostojen sklad z lastno samoupravo, v katerega bo plačevala industrija 1% izplačanih mezd, delavstvo pa ½%. Uprava bo paritetna in se bodo iz sredstev sklada izplačevale podpore ob kratkotrajnih redukcijah ali skrajšanju delovnega časa. Poleg tega se bodo iz sklada izplačevale brezposelne podpore za gotovo dobo tudi v onih primerih, ko bo delavec že izčrpal brezposelno podporo pri borzi dela a še ne bo dobil zaposlitve.

Sklad bo obsegal za enkrat tekstilno, živilsko, kovinsko, kemično industrijo, ne bo pa veljal za industrije, ki so podvržene sezonskim vplivom (gozdno-žagarska, gradbena itd.). Za topilniško in rudarsko industrijo pa bo rešeno to vprašanje v okviru glavne bratovske skladnice.

Pravilnik bo uveljavljen še pred novim letom in ker je obljubila kr. banska uprava prispevek v znesku Din 1.000.000 iz bednostnega sklada, bo lahko ta sklad že v najkrajšem času začel lajšati bedo v od izrednih redukcij prizadetih delavskih družin.

Po enoletnih intervencijah in neprestani akciji, ki jo je z vsemi močmi podprla Delavska zbornica, je bilo končno na anketi dne 27. XI. 1940 doseženo ob sodelovanju Delavske zbornice in Zveze industrijcev tudi načelno soglasje delodajalcev in delojemalcev rudarskih in topilniških industrij za delno rešitev perečega vprašanja rudarskih in topilniških staro in novoupokojencev, ki vsled skrajno nizkih pokojnin težko trpe pod udarci stalno naraščajoče draginje.

Za zvišanje vseh pokojnin staroupokojencev nižjih od Din 300.— mesečno, na Din 300.—, za priznanje doklade za ženo v višini Din 150.— in doklade za nedoletne otroke po Din 50.— ter (nižjih od Din 200.— na Din 200.—), kakor tudi za draginjsko doklado najbolj prizadetim novoupokojencem bo potreben letno znesek Din 7.000.000.—. K temu bo prispevala glav-

na bratovska skladnica 1 milijon dinarjev. Za staroupokojence naj prispeva kr. banska uprava iz bednostnega sklada tudi Din 1.000.000.—, ostala potrebna sredstva pa naj prispevajo v enakih delih delodajalci, delojemalci in kr. banska uprava.

Ker je položaj rudarskih in topilniških upokojencev in vdov sicer naravnost obupen, pričakujemo, da bo stavljeni predlog odobrila tudi kr. banska uprava in prispevala na njo odpadajoči del zlasti še z ozirom na dejstvo, da prejema leto za letom težke milijone za bednostni sklad ravno iz rudarskih in topilniških revirjev.

S sodelovanjem Delavske zbornice je bilo doseženo tudi soglasje z Združenjem dimnikarjev za dravsko banovino za sklenitev enotne kolektivne pogodbe za dimni-karske pomočnike v Ljubljani, Celju in Mariboru ter je nerešeno le vprašanje pomočnikov v podeželju, ki se še obravnava.

Tudi za poklicne vozače (šoferje) je bil narejen prvi korak za ureditev delovnih pogojev na po kr. banski upravi sklicani anketi, na kateri je bilo sklenjeno, da bodo delodajalci proučili stavljen predloge v roku enega meseca, nakar se bo po novem letu vršila ponovna anketa, na kateri se bo skušalo doseči soglasje glede ureditve delovnega časa in boljše zaščite poklicnih vozačev.

DZ ne bo jemala anonimnih prijav v postopek

Od Delavske zbornice smo prejeli:

V zadnjem času prejema Delavska zbornica vedno več prijav radi kršenja obstoječe socialne zakonodaje in neizvajanja uredbe o določitvi minimalnih mezd, ki so podpisane z označbo »Opazovalec, prizade-ti delavci, N. N. in slično.«

Vse delavce in nameščence opozarjamo, da Delavska zbornica takih anonimnih prijav ne bo jemala v postopek, ker se za anonimnostjo lahko skriva tudi sovražnik delavskih in nameščenskih interesov, ki ima namen z izmišljenimi obdolžitvami povzročiti le nepotrebna trenja in sovražnosti med delojemalci in delodajalci.

Delavska zbornica izjavlja, da bo najstrožje čuvala uradno tajnost in se na njo lahko obrne s pritožbo ali prijavo sleherni delavec in nameščenec, kateremu se godi krivda, odnosno ki opazi, da se godi krivica delojemalcev v kakem drugem podjetju.

Vabimo vse delojemalce, da svoje prijave brez bojazni podpišejo. Vsaka podpisana prijava bo ob varovanju uradne tajnosti takoj obravnavana, nepodpisane prijave pa bodo romale v koš.

Kako dobimo polhranarino

Člani ali pa družinski člani se večkrat obračajo na Okrožni urad zaradi polhranarine. Po navadi zahtevajo polhranarino, še preden so poslali uradu listine, na podlagi katerih more urad polhranarino izplačati. Ako tedaj polhranarine takoj ne dobe, so mnjenja, da urad polhranarino namenoma zadržuje. Tako mnenje je napačno.

Da bo mogel urad v redu in pravočasno izplačevati tudi polhranarino, prosimo, da se upoštevajo sledeča navodila:

Kdo ima pravico do polhranarine? Polhranarina pripada samo onim družinskim članom, ki žive z zavarovancem v skupnem gospodinjstvu ter nimajo lastnih dohodkov, torej le onim, katere zavarovane s svojim zaslužkom vzdržuje. Polhranarina je časovno omejena in pripada družinskim članom samo za oni čas, dokler se zavarovanec zdravi v bolnišnici ali zdraviliščih.

Kako pridem do polhranarine? Vsak, kdor hoče dobiti polhranarino, mora urediti dvojce:

1. da s potrdilom pristojne občine dokaže, da nima lastnih dohodkov in da je odvisen od članovega zaslužka;
2. da mu je pristojni zdravnik polhranarino nakazal.

Surovine za tekstilno industrijo

Delavska zbornica je na našo prošnjo posredovala pri Zvezi delodajalcev tekstilne stroke v zadevi surovin in prejela sledeče pojasnilo:

»Zveza delodajalcev tekstilne stroke, Zveze industrijcev, posvetovalni odbor v Beogradu in prizadeta ministrstva so podvzela prav vse mogoče ukrepe, da se zajamči reden dovoz surovin iz inozemstva. Uvoz surovin trpi ne le vsled vojnih razmer, marveč tudi vsled pomanjkanja voznega parka in vremenskih neprilik.

Prvi transport bombaža je že prispel

dajo. Dejstvo je, da kočarji v Sloveniji niso majhna skupina in da jih koč in kočček zemlje ne moreta preživljati, temveč si morajo iskati dela kot dni-narji pri delih na polju, v gozdu, pri javnih delih na cesti itd. Včasih so socialno zavarovani, včasih ne in statistično obdelovane te skupine je težavno.

V Sloveniji imamo 38.5% kočarjev od vseh kmečkih obratov ali dobro tretjino. Ta plast spada med tiste posestnike, ki imajo pod 5 ha zemlje. Pri nas pa morejo najti številne rodbine iz te skupine le v 40% svojega delovnega časa zaposlitev in sredstva za preživljanje na svojem posestvu. Okrog 60% sredstev za preživljanje morajo iskati v mezdnem delu.

Večina kočarjev v bližini industrijskih naselij, ob prometnih progah in v krajih, kjer je izkoriščanje gozda intenzivno, živi od industrije in prometa. To je tista plast, iz katere se rekrutira večina našega obrtno industrijskega delavstva in služkinje.

S tem smo obdelali prvo veliko skupino našega delavstva. Videli smo, da živi zelo bedno življenje in da je potrebna socialne pomoči, predvsem pa solidnega zavarovanja. Dokler tega ne bo, bo beg z dežele običajen pojav.

v Brailo, kjer pa je nastala težava radi prevoza po Donavi. Bombaž se bo vozil s tujimi vlačilci in se bo moral na prvi naši postaji prelagati na železnico. Poleg tega transport po Donavi ne bo več dolgo mogoč, ker bo zamrznila. Vsled tega so naše oblasti v pogajanju z Bolgarijo, da bi se prevažal turški bombaž preko Bolgarije.

Enako začne sedaj naša delegacija pogajanja z Rusijo, vendar bo, če bodo pogajanja uspela, zelo otežkočen dovoz (po morju in Donavi v zimi nemogoč) ter bodo potrebna še pogajanja z drugimi državami, preko katerih naj se bombaž prepelje, da se ne bi vsled previsokih prevoznih stroškov bombaž preveč podražil.

Dovoz iz Amerike je še težavnejši vsled nevarnosti torpediranja in min, vendar upajo, da bo nekaj naših parnikov le pripeljalo bombaž.

Vrše se sedaj še nadaljna pogajanja s Turčijo za novih 3000 ton bombaža, s Italijo pa bodo te dni pogajanja za dobavo 2000 ton preje, ki nam pripada po trgovskem sporazumu za četrti kvartal 1940.

Pojasnilo dalje pravi, da se dobavljeno količino razdeljuje objektivno in da trdi Zveza industrijcev, da ni Slovenija niti najmanj zastopljena. Nekoliko na boljšem so le ona podjetja, ki delajo za vojaške dobave. Pojasnilo tudi trdi, da je za dobavo surovin od strani naših odločujočih činiteljev ukrenjeno vse, kar je bilo sploh mogoče.

Prinašamo gornje zanimivo pojasnilo delodajalskih organizacij, ker je važno za vse naše tekstilno delavstvo. Želimo, da bi podvzeti ukrepi mero-dajnih oblasti imeli skorajšnji čimpo-polnejši uspeh in bi tako tekstilna industrija nemoteno vršila svojo nalogo in dajala tisočim slovenskih tekstilcev redno zaposlitev.

Težave slov. delavstva

MAJERJI IN HUBERJI

V podobnem najemnem in delovnem razmerju kakor viničarji žive tudi majerji in huberji. To so dninarji, ki žive na gozdnih posestvih zapadnega Podravja.

Majerji dobivajo v užitek poleg stanovanja še polje, pašnik in živino. Zato pa so dolžni izvršiti vsako leto določena dela na polju ali v gozdu kot n. pr. spraviti letno 100 m³ lesa do bližnje žage.

Največ takih delavcev imamo na gozdnih veleposestvih grofov in starega plemstva na Pohorju in na Kočevskem.

Vendar pa so ti delavci mnogo na boljšem kakor kmečki dninarji in viničarji. Mezde gozdnih delavcev so v splošnem višje od mezd drugih dninarjev, in kar je glavno, delo imajo skozi vse leto in dan, če je le količjak konjunktura za lesno trgovino. Tudi v tej panogi niso povsod enake mezde. Razlika ni samo v posameznih predelih, ampak tudi po posameznih tvrdkah.

POTUJOČI SEZONSKI DELAVCI

Potujoči sezonski delavci so posebna skupina poljedelskega delavstva, ki zapuščajo v določenih sezonskih razdobjih svoja redna bivališča ter stopajo h gospodarjem ne samo v službo, temveč tudi v začasno hišno skupnost. Zaposleni pa so samo v času delovne sezone, ne pa skozi vse leto. Ta sezona se lahko nanaša tudi na poedina poljedelska dela, n. pr. na obiranje hmelja v Savinjski dolini. Tipičen primer se-

(Nadaljev. s 1. str.!))

no. Zlasti in sploh pa ne drži radi tega, ker podjetja v največ primerih delavstvu določijo količino izdelka. Podjetja se namreč drže naslednjega sistema: Ako v enem dnevu ne napraviš toliko in toliko, se ti delo odvzame in se da 50 drugim, ki so pripravljeni, da za ta denar toliko in toliko naredijo. S tem ti delavci prav za prav tudi niso več svobodni gospodarji svojega časa, kar je za domačo obrt v smislu zakonskih določil svojstveno in nujno potrebno.

Kakor smo iz vsega navedenega razvideli je nujna potreba, da se pristopi k načelni rešitvi in ureditvi tega kričečega vprašanja. ZZZ se je že zavzela in se bo po svoji moči zavzemala še naprej, da pride čimprej do definitivnih odločb merodajnih faktorjev.

zonskega izseljevanja imamo pri prekmurskih sezonskih delavcih.

Poljedeljski delavci iz Prekmurja hodijo na sezonsko delo v Nemčijo, doslej so hodili tudi v Francijo. Zadnje čase hodijo tudi v vzhodne kraje naše države. To izseljevanje je organizirano po Javni borzi dela v Murski Soboti. Na sezonskem delu prebijejo šest mesecev. Spomladi odhajajo, jeseni se vračajo. Leta 1937, je znašal povprečni zaslužek sezonskega delavca na poletno sezono v Jugoslaviji 1800 din, v Franciji 4.500 din, v Nemčiji 6.000 din.

Ogromen gospodarski pomen tega izseljevanja naj poudarimo s tem, da je n. pr. obsegalo to izseljevanje 1937. leta 15% vsega pridobitno sposobnega poljedelskega delavstva v okrajih Murska Sobotna in Dolnja Lendava in da so znašali sezonski prihranki 5.000.000 dinarjev.

Neorganizirano sezonsko izseljevanje imamo tudi na Notranjskem in v nekaterih predelih Dolenjske, od koder se vsako leto izseljujejo po večini moški v hrvaške gozdove in v Francijo na gozdna dela, drugi pa gredo s suho robo po svetu. Domačini imajo za te izseljence lepo ime zdomarji. Vsi ti ljudje so kmečki ljudje in se doma pečajo postransko tudi z lesno obrtjo. Na skopih kraških njivah ne pridelajo toliko živeža, da bi se mogli skozi vse leto preživeti. Neposredno gozdno bogastvo jim nudi priliko za postransko zaposlitev.

Z domačo lesno obrtjo se peča danes do 5000 hišnih obratov, ki zaposlujejo nad 10.000 ljudi in hranijo do 30.000 prebivalcev kočevskega, deloma tudi logaškega okraja. Pretežni del izgotovljene suhe robe razpečavajo zdomarji s krošnjarjenjem.

Ze prve pomladanske sapice poženejo Ribničanu kri v noge, da si oprta visoko krošnjo in vzame popotni les v roke in gre po svetu. Navadno ima vsak zdomar točno odmerjeno okrožje, kjer zalaga prebivalstvo s svojimi izdelki. Ko pa v dolini zori ječmen, se vračajo prvi zdomarji s priličnim zaslužkom v denarju, iz Hrvatiije pa tudi z zaslužkom v žitu.

KOČARJI

Posebna vrsta poljedelskih delavcev so kočarji. Težko je presoditi, v katero socialno skupino prav za prav spa-

Naša borba - naša rast

Sv. Križ nad Jes.

V nedeljo dne 15. dec. t. l. ob 10. uri dopoldan (po sv. maši) se vrši v šoli pri sv. Križu mesečni sestanek članov naše skupine kovinarjev ZZD, zaposlenih pri KID. Sestanka se tudi udeležita zastopnika jeseniške skupine Smolej Albin in Rajner Franc, ki bosta poročala o zadnjem mezdnem gibanju pri KID, o Bratovski skladnici in o drugih zadevah, ki zanimajo naše delavstvo.

Pozivamo vse naše članstvo, da se tega sestanka zanesljivo udeleži. Člani naj pa s seboj prinesejo eventuelno zaostalo članarino.

Ob tej priliki opozarjamo, da po pravih naših skupine noben član ne sme biti več kakor 2 meseca v zaostanku s članarino, sicer izgubi pravico do bolniške podpore.

Mesečni članski sestanki se vrše redno vsako 3. nedeljo v mesecu.

Ziri

Naša akcija za zvišanje plač oz. draginjskih doklad še vedno ni zaključena. Podjetniki so tudi na drugi poravnalni razpravi, ki se je vršila dne 9. t. m. v Logatcu na vse delavske zahteve odgovorili odklonilno. Kakor povsod, so se tudi sedaj postavili na stališče, da bodo sami »prav radi« v mejah možnosti delavskim zahtevam ugodili, le če bodo to zahtevali samo delavci, brez sodelovanja njihovih organizacij. V ta namen, se bodo s predstavniki delavstva iz vseh podjetij v Zireh sestali v nedeljo 15. t. m.

Brezdvoma se ta njihov sklep delavstvu prilega, le vprašanje je v koliko iskreno drži. Zato smo prav radovedni pričakovane rezultata v nedeljo. Gotovo je, da bi bilo tako mišljenje, ki pa bi se moralo tudi v praksi pokazati, za delavstvo vedno sprejemljivo, ter na ta način tudi ne bi bilo potreba strokovnih organizacij, kar iz izkušnje vemo, da to ne drži in da se neorganizirano delavstvo na vse mogoče načine povsod zapostavlja in izigrava.

V slučaju, da ne pride v nedeljo do sporazuma, sta obe stranki t. j. delodajalci in ZZD in NSZ pristali na razsodišče.

Stražišče

Vse delavce iz Stražišča in okolice opozarjamo na tečaj, ki ga prireja 15. t. m. v Kranju na Ljudskem domu (zgornja dvorana) okrožje Kranj. Tečaj je celodnevni, njegovo važnost pa nam ni treba podčrtavati, če ste v zadnji številki našega lista čitali program, ki obsega vse točke, katere morajo danes zanimati vsakega delavca. Pričetek bo točen, na kar vas opozarjamo, ker bi sicer izčrpnega programa ne mogli izvesti. Iz centrale bomo za predavatelje na tem tečaju dobili najboljše moči, zato vas na ta tečaj še posebno opozarjamo in vas vabimo, da se ga zanesljivo udeležite v čim večjem številu.

Tovariši in tovarišice, držimo se gesla: Naj nas ne manjka nikjer, kjer gre za delavske interese!

*

V predzadnji številki »Slovenskega delavca« ste čitali, kateri se sestanka niste mogli udeležiti, da se je na Martinovo nedeljo vršil v Šmartinskem domu delavski sestanek, katerega namen je bil v glavnem pripraviti teren za podružnico v Stražišču. Temelj je bil tako položen. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki je prevzel delo do ustanovitve naše nove postojanke podružnice ZZD Stražišče.

Prišel bo čas, ko se bo izpolnila želja mnogih delavcev, ki so iz praktičnih ozirrov hoteli imeti tudi v delavskem Stražišču svoje organizacijsko zavetišče, kjer prevladuje delavski stan.

Vse člane, ki bivajo v naši občini, obveščamo, da bodo iz kranjske podružnice prepisani v Stražišče. Naša podružnica bo pričela poslovati z novim letom in bomo od takrat dobili vse informacije doma, to je v podružnični pisarni, ki bo v Šmartinskem domu. Prav tako se bodo tudi sestanki vršili istotam. Delo se bo pričelo, dolžnost nas vseh pa je, da se ga zvesto oprimo. Pripravljamo posebej dostavljala časopisa na dom, ker tega upraviteljica pošte ne dovoli, pač pa si naj pridejo sami po njega.

Člani, pridobivajte novih članov, s seboj na občni zbor pa pripeljite tudi svoje sodelavce!

Majšperk

Naši člani se pritožujejo, da ne dobivajo vsak teden sproti »Slov. delavca«, temveč so ta teden mnogi dobili po 3 številke skupaj. Dostavljalka pošte izjavlja našim članom, da ne bo vsakemu posebej dostavljala časopisa na dom, ker tega upraviteljica pošte ne dovoli, pač pa si naj pridejo sami po njega.

Po celi Sloveniji se dostavlja »Slov. delavec« vsakemu na dom, le za Majšperk

naj bi veljale posebne metode. Sicer smo pa naprosili organizacijo, da posreduje na direkcijski pošti, katera naj upravi pošte v Majšpergu naroči, da se naj naš list dostavlja vsakemu na dom.

V nedeljo, dne 17. nov. 1940 so imeli v gostilni Pišek neko veselico, na kateri so bili najbolj glasni gg. mojstri z obratovodjem. Ko so prispeli mimo naši člani, jih je zagledal obratovodja Furman, mojster Mlakar in neki Gajser, ki so takoj navallili nanje. Obratovodja g. Furman je imel v roki ročico od voza ter vpil: »To so ti hu...«, ki so nam nasprotni! itd. In tako ljudje, ki nimajo nobene kulture, naj nas zastopajo še celo na občini? Da g. Furman ne bo več izvoljen v občinski odbor, jamčimo Majšperčani.

V nedeljo po rani sv. maši se vrši sestanek naše delavske organizacije ZZD v prostorih gostilne Švaržnik. Pridite vsi in točno! Pripeljite pa tudi vaše tovariše, da se bomo ob tej priliki porazgovorili tudi o volitvah zakonitih delavskih zaupnikov, ki se bodo vršile že v začetku januarja 1941.

Sv. Lourenc na Pohorju

V naši delavski javnosti doživljamo zadnji čas vedno kaj novega in za nas zanimivega. Posebne senzacije v svoji razredno-delavski borbenosti delajo gotovi marksisti, tako zvani »voditelji« vedno bolj propadajočega rdečkarstva v tovarni kos in srpov. Zunaj tovarne se med delavstvom postavljajo in govorijo, kaj vse znajo in zmorejo storiti za delavce, ki naj le njim verujejo in samo njim sledijo. Pra vtako vneto smešijo in na vse možnosti grdijo našo krščansko delavsko organizacijo ZZD in Jugoras. Kadar pa bi morali to svojo delavsko močatost pokazati in uveljaviti pred delodajalcem in da bi se tam potegnili za vsaj zakonite pravice delavcev, tedaj ali lepo ponižno molčijo, kot pravi »kapitalistični zavezniki«, ali pa nikjer nič več ne dosežejo.

Ali ni karakteristično dejstvo, kako so na eni strani »ta rdeči«, iz sovraštva do ZZD, naše člane zasmehovali, pljuvali po njih, celo pretepavali in napenjali vse sile, da bi jih spravili ob zaposlitev v tovarni? Kdajkoli jih še danes smešijo in izpostavljajo naši javnosti s svojimi zlonamernimi članki v njihovi »Delavski politiki«. Kot tako agilni in korajžni delavski borci pa proti tovarni nimajo niti toliko poguma, da bi se potegnili za priznanje zakonite minimalne mezde. Biti za delavstvo odrešujoči »rdeči« delavski obratni zaupnik, sam pa niti dobiti pristojne minimalne mezde in k vsemu temu še lepo molčati, je vsekakor več kot smešno, še bolj pa žalostno za našo šentlovensko rdečkarijo. Taki ljudje in take razmere vsekakor zaslužijo, da se jih ne samo v »Delavski politiki« napiše, marveč da se jih tudi v »Totem listu« še nariše. Saj se naši sodrugi kaj takega zelo radi poslužijo in boljše komedije sploh za to nimajo, kakor je sedaj ta. O njej sedaj vsi delavci opravičeno govorijo in se zgražajo.

Ker rdeči niso znali — ali niso hoteli — ničesar pokreniti v tovarni, da se delavstvu izplačuje minimalna mezda, smo to pokrenili mi »ta črni« in »farški«. Podcenjevanje ter odrinjeni od vsake veljave, po zamislih rdečih, smo se predzrnilo stopiti pred gospoda ravnatelja tovarne. In čeprav smo, po izjavah nekega sodruga, kar hlače napolnili od strahu, preden smo stopili, smo vse dosegli. Izplačilo minimalne mezde 5.50 din na uro za nazaj in zagotovilo, da bo podjetje v obliki božičnice letos delavstvu s primerno podporo priskočilo na pomoč. Veljavnost kolektivne pogodbe smo tudi obnovili, ki so jo rdeči protipravno svoj čas hoteli razveljaviti.

Na plačilni dan, ko so naši člani ZZD v tovarni srpov in kos dobili namesto običajnih 750 din kar po 1125 do 1500 din, in to res same naši člani, so nekateri mlajši delavci kar poskakovali veselja. In sodrug Slatinek, kot obratni zaupnik, je enemu teh prisolil celo zausnik, češ ne sme se govoriti in trditi, da so to povišanje »črni« dosegli, nič pa »rdeči«.

Dne 4. t. m. pa smo sklicali sestanek vsega delavstva. Obisk je bil nad pričakovanje. Obe sobi velike gostilne pri Urbancu sta bili polni. Delavci, zlasti iz Lössnigove in Kiefferjeve tovarne, so prišli v častnem številu. Tov. Vrenčur kot predsednik je sestanek otvoril in vodil. Tajnik centrale ZZD tov. Rozman Peter iz Maribora, pa je podal obširen referat o vseh akcijah in uspehih, ki jih je ZZD do sedaj za naše delavstvo v St. Lovrencu storila in tudi dosegla. Posebej pa je naglasil nujno potrebo delavske enotnosti. Samo dovolj složni in organizirani moremo napredovati in dosegati svoje pravice. Po vzgledu enotnosti delodajalcev, kjer ni med njimi ne tako zvanih rdečih in ne črnih, bo moralo nastopiti tudi delavstvo. Nam vsem gre predvsem za kruh in eks-

stenco, ne pa za razne barve in frakcije! Delavstvo je povsem odobravalo važna in resnična izvajanja govornika. Saj delavstvo dejanski tudi tako misli in čuti.

Po sestanku se je vršila še obširna medsebojna debata. Delavci, zlasti iz Kiefferjeve tovarne, ki še niso organizirani, so se izrekli za ZZD. Mi pa bomo tudi samo za naše člane intervenirali, za druge pa nič. Zato: kdo hoče, da bo deležen, kar mu po pravici in po zasluženju gre, ta se naj pridruži našim vrstam Zveze združenih delavcev!

Trbovlje

Vечно zvestoba sta si obljubila v naši farni cerkvi sv. Martina tov. Pinter Stan-ko in hčerka tov. Tržan Ferdinanda, gos-podična Gabriela. Bilo srečno.

Murska Sobota

Od 27. do 29. decembra priredi naša podružnica ZZD strokovni tečaj za odbornike. Vabimo vse članstvo, da se tega tečaja polnoštevilno udeleži.

Za zaključek tečaja bo v nedeljo 29. decembra ob 11. uri dopoldne veliko delavsko zborovanje. Vabimo vse delavstvo širom Slovenske Krajine, da se zborovanja polnoštevilno udeleži kjer mu bo dana priložnost, da se še bolj na široko spozna z delovanjem ZZD v Sloveniji in naši Slovenski Krajini. Dolžnost vsakega člana je, da agitira med delavstvom za čim večjo udeležbo, kjer bomo javno izpričali svojo stanovsko zavest.

Tako bomo šli vsi zavedni delavci iz vseh krajev Slovenske Krajine v nedeljo 29. decembra na delavsko zborovanje ZZD v Mursko Soboto!

Vuhred

Po zadnjem sestanku so se vršile po centrali ZZD važne intervencije za naše člane, ki so smatrali, da se jim gode krivice. Tov. Črnodovski bi moral iz stanovanja poleg brezposelnosti. Doseglo se je, da sedaj ostane tako dolgo v stanovanju in poleg tega še ima prosta drva za kurjavo, dokler si ne najde sebi primerne dela drugod. Delodajalec bi pristal tudi na to, da imenovani ima do časa odhoda tudi svojo redno zaposlitev z urno mezdo Din 4.50. Tega pa, kakor tudi da bi se preselil v boljše stanovanje tov. Črnodovski ni maral, češ da je bolehen in da bo postovoljno čimprej odšel na drugo mesto.

Za delavce pri g. Slinkarju se je istotako doseglo polno razumevanje povišanja mezde in izvajanje vseh ostalih zakonitih pravic. Tako gre uspeh do uspeha, samo zato, ker se naše gozdno-žagarsko delavstvo drži krepko svoje strokovne organizacije.

Dne 22. XII se vrši članski sestanek podružnice Vuhred ob 8. uri. Prosimo tovariše, da pridejo točno ob uri, ker sestanek je obvezen in se bodo razmotrile važne reči; pride strokovni tajnik Peter Rozman. Po govoru v Vuhredu se vrši sestanek nove podružnice v Marenbergu. Tam se vrši ustanovni sestanek z volitvami odbora na katerega je vabljen tov. Peter Rozman. Sestanek se vrši ob 1/2 12 uri v gostilni Šiker. Vabimo tovariše na točno in številno udeležbo.

Javornik - Koroška Bela

V nedeljo, dne 15. decembra t. l. se vrši ob pol 10. uri v podružničnih prostorih na Javorniku (pri g. Beljčanju) članski sestanek.

Poročal bo tov. predsednik o poteku in uspehu pogajanj za draginjsko doklado pri KID. Pride tudi zastopnik centrale.

Prosimo vse člane, da se sestanka sigurno udeležijo.

Viničarji

LIMBUŠ

Podpisani viničar Straus Juljan v Hrastju pošta Limbuš se zahvaljujem Strokovni zvezi viničarjev ZZD centr. v Ljutomeru za izredno podporo, katere znesek mi je veliko pripomogel v moji nesreči. Zahvaljujem se tudi tem potom vsem prijateljem ter tovarišem, ki so me z obiski v bolnici kakor tudi doma lajšali bolečine.

Prisrčna hvala! Hrastje, dne 10. XII. 40.

Straus Juljan, viničar.

ZAVRČ

Krajevna organizacija viničarjev in drugih delavcev priredi sestanek dne 15. decembra t. l., ki se vrši po rani sv. maši v dvorani »Sloškovega doma« zato ste vabljeni vsi viničarji in viničarke, da se ga udeležite v obilnem številu!

Kot zastopnik zveze bo govoril tov. Joža Košnik iz Ljutomeru. Tovariši viničarji, udeležite se tega sestanka, ker je pomenljivega značaja posebno še v teh časih draginje. Zatorej viničarji, ne oklevajte, ampak sodelujte z nami, čim več nas bo, tem lepša bo zmaga.

Svet v frontah

PREGLED PO BOJIŠČIH

Razvoj na grško-italijanskem bojišču je bil v prilog grškega orožja. Grške čete so napredovale na vsej fronti, ki sedaj teče globoko v Albaniji, in so na severu prišle mimo Podgradca, v sredini mimo Argiro-kastra, na jugu pa mimo pristanišča Porto Edda (Santi Quaranta). Grški pritisk še traja, čeprav postaja odpor itilijanskih čet, ki so dobile okrepitve, vedno večji. Potek vojne v Albaniji je imel tudi svojo posledico v italijanskem vrhovnem poveljstvu. Šef italijanskega generalnega štaba maršal Badoglio je odstopil in je bil na njegovo mesto imenovan general Ugo Cavallero. Pri grških uspehih ima veliko zaslugo angleško letalsko orožje, ki zadržuje delovanje italijanskih letalcev, moti umikanje in zbiranje nasprotnikovih čet in preprečuje reden dovoz mož in orožja čez morje iz Italije.

Na angleško-nemški fronti so ves teden delovali bombniki, toda v nekoliko manjšem obsegu, kakor prejšnje tedene. Nemci so z veliko silo bombardirali Southampton, Birmingham in Portsmouth, Angleži pa Mannheim, Köln in Düsseldorf. Podmorniška vojna traja naprej z nezmanjšano silo in dela skrbi angleškemu vodstvu, ki je začelo v Ameriki nakupovati velike količine ladij.

Na afriških bojiščih so bile samo tu in tam praske med patrolami. Letalsko delovanje ni imelo velikih obsegov. Srečanj med vojnimi brodovji ni bilo.

*

Napetost na jugovzhodu Evrope je prenehala. To je vtis preteklega tedna. Ves svetovni tisk priznava, da je zadržanje Jugoslavije in Turčije v veliki meri pripomoglo, da se vročina, ki se je začela zbirati okrog Bolgarije, ni spremenila v katastrofo. Klene, jasne in nam vsem od srca prihajajoče besede kneza-namestnika Pavla, ki je poudaril, da »želimo živeti v miru in prijateljstvu z vsemi državami, ki spoštujejo nedotakljivost naše domovine«, da pa se zavedamo, da »naša država ni sad pogovorov za zeleno mozo, marveč sad, ki je zrasel na bojnih poljanah«. Ves teden so iz Bolgarije prihajala miroljubna in prijateljska zagotovila, ki jih je vzela na znanje tudi Turčija, katere odločnosti gre tudi v veliki meri hvala, da se Bolgarija ni vdala skušnjavi in se ni spustila v pustolovščine.

Najbolj vidno znamenje pomirjevanja pa je zblizanje, ki ga ves evropski tisk naznanja med Madžarsko in Jugoslavijo, ki da bosta prihodnje dni svoje medsebojno prijateljstvo dokazali s podpisom neke pogodbe.

V Romuniji se razmere po klanju, ki so ga vpriporili »železni gardisti«, počasi ustaljujejo v znamenju vedno večje nadoblasti, ki jo izvaja v romunski politiki, v romunskem gospodarstvu in v romunski vojski Nemčija.

Zasedanje Delavske zbornice v Ljubljani

V ponedeljek se je vršila seja Centralnega tajništva delavskih zbornic v Ljubljani v prostorih Delavske zbornice pod vodstvom predsednika Delavske zbornice v Ljubljani g. Kozamernika Viktorja. Seja je pričela z delom ob 9 dopoldne ter so bili odposlani brzojavi predsedniku vlade g. Cvetkoviču D., ministru za prosveto g. dr. Korošcu, podpredsedniku vlade dr. Mačku ter ministru socialne politike dr. Budisavljeviču. Seji so prisostvovali delegati Delavskih zbornic iz Belgrade, Skoplja, Novega Sada, Sarajeva in Ljubljane ter tajnik Osrednjega tajništva delavskih zbornic.

Na dnevnem redu je bilo poročilo tajnika g. Zarije Popoviča. 1. O vprašanju različnih mezdnih razredov v delavskem zavarovanju; 2. poročilo tajnika o vprašanju reorganizacije SUZOR-a; 3. poročilo Delavske zbornice v Ljubljani o izpremambi zakona o pokojninskem zavarovanju nametščencev; 4. poročilo tajnika o načrtu uredbe o ustrujstvu sveta za gospodarsko politiko; 5. poročilo tajnika o načrtu uredbe o akademiji dela in o poljskih delavcih; 6. vprašanje novih nastavitvev v Centralnem tajništvu delavskih zbornic.

Delegati zbornic so bili naslednji: Za Delavsko zbornico Belgrad člani odbora Todor Bojadžić in Adam Bukvič, ekspert: Ljubomir Mitić. Za Delavsko zbornico v Ljubljani: člana odbora Kozamernik Viktor in Stane Golob, eksperti: Andrej Hafner, Jože Langus in Pirih Milko. Za Delavsko zbornico Skoplje: člana odbora: Trifun Despotović in Ilija Lazarevič, ekspert: Nenad Mitrovič. Za Delavsko zbornico Novi Sad: člana odbora: Vasilije Bersmeri in Svetomir Djordjevič, ekspert: Boško Spasić. Za Delavsko zbornico v Sarajevu: člana odbora: Petar Medić in Sadek Bečarevič, eksperti: Jovo Jakšić, Muharen Dizdarevič in Ivan Ungarn.

Volitve obratnih zaupnikov

Razglas Delavske zbornice

V smislu § 11. zakona o zaščiti delavcev in v zvezi s čl. 2 »Navodil ministrstva socialne politike za volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov« (ZR. br. 11.979-IV z dne 23. XII. 1927, objavljenih v 296. številki »Službenih Novin« od 29. XII. 1927) se imajo vsako leto v mesecu januarju vršiti volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov.

Na podlagi tega imajo delavci in nameštenci, zaposleni v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih) voliti za leto 1941 svoje zaupnike.

Zaradi tega se objavlja, da odreja Zakon o zaščiti delavcev, Navodila za volitve in Poslovnik o delovanju delavskih in nameštenskih zaupnikov glede volitev delavskih in nameštenskih zaupnikov sledeče:

Delavski in nameštenski zaupniki, kakor tudi njih namestniki se volijo redno v mesecu januarju vsakega leta.

Volitve se imajo vršiti z neposrednim tajnim glasovanjem po kandidatnih listah (proporčni volilni sistem).

Število delavskih zaupnikov se ravna po številu delavcev, ki so zaposleni v dotičnem podjetju, in sicer tako-le:

1. do 20 delavcev, volijo ti enega zaupnika;
2. od 21 do 50 delavcev, volijo ti največ tri zaupnike;
3. od 51 do 100 delavcev, volijo ti največ štiri zaupnike;
4. od 101 do 150 delavcev, volijo ti največ pet zaupnikov;
5. od 151 do 450 delavcev, volijo ti največ šest zaupnikov;
6. če je več nego 451 delavcev, voli vsakih nadaljnjih 50 delavcev po enega zaupnika;

toda skupaj ne smejo nikoli voliti več nego 16 zaupnikov.

V podjetjih, v katerih je poleg delavcev zaposlenih več nego 10 nameštencev, smejo tako delavci, kakor tudi nameštenci voliti svoje posebne zaupnike.

V podjetjih, ki volijo skupno tri ali več zaupnikov, morajo izvoliti enega zaupnika nameštencev.

Če je podjetje sestavljeno iz več samostojnih oddelkov, sme izvoliti vsak oddelek posebne zaupnike; vendar pa ne sme biti skupno število teh zaupnikov večje, nego število zaupnikov in njihovih namestnikov, ki je določeno za isto podjetje.

Aktivno volilno pravico imajo vsi delavci obojega spola, ki so ob času volitve zaposleni v podjetju in so dovršili 18. leto starosti.

Pasivno volilno pravico imajo ob pogoju, da uživajo državljanske pravice, vsi polnoletni in pismeni volilci obojega spola, zaposleni v podjetju.

Mandat izvoljenih delavskih in nameštenskih zaupnikov, kakor tudi njihovih namestnikov, traja eno koledarsko leto.

Volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov, kakor tudi njihovih namestnikov, izvajajo volilni odbori.

V onih podjetjih, kjer so delavci tudi prej volili svoje zaupnike, sestavljajo ti zaupniki volilni odbor ter izvedejo nove volitve po teh navodilih.

V onih podjetjih, kjer delavci doslej niso volili svojih zaupnikov, ali kjer so vsi zaupniki izgubili mandat, izvede volitev poseben volilni odbor. Ta volilni odbor sestavljajo najstarejši delavci dotičnega podjetja, ki jih mora biti toliko, kolikor je zaupnikov, ki se volijo v dotičnem podjetju. Poznejše volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov izvajajo delavski in nameštenski zaupniki sami, ki jim je mandat potekel.

Volilni odbor ne sme imeti manj nego tri člane. Potemtakem se mora volilni odbor v podjetjih, v katerih se ne voli več zaupnikov nego dva, izpolniti izmed delavcev, ki so najdalje zaposleni v dotičnem podjetju.

Volitve se lahko izvršijo po skrajšanem volilnem postopku, če se zedinijo na tak postopek zainteresirane strokovne organizacije delavstva in podjetnik in če pristanejo na ta sporazum tri petine delavcev dotičnega podjetja, ali po rednem postopku, predpisanem v »Navodilih za volitve delavskih in nameštenskih zaupnikov«. Natančna navodila o postopku v obeh slučajih bodo dobili zainteresirani na zahtevo pri Delavski zbornici v Ljubljani.

Potom volilnih odborov se imajo vršiti volitve zaupnikov v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih (obratih), ki zaposlujejo najmanj 10 delavcev — nameštencev, brez ozira na to, komu pripadajo, ali privatnim osebam ali javnim telesom ali se opravljajo stalno ali začasno ali obstoje v obliki glavnih ali posstranskih podjetij, ki se opravljajo vzporedno z drugimi podjetji, kakor tudi ali funkcionirajo v obliki popolnih samostojnih podjetij ali pa kot sestavni del poljedelskih in šumskih gospodarstev.

Zoper nepravilnosti med volitvijo se sme prizadeti pritožiti v smislu »Navodil« na kr. bansko upravo (Inspekcija dela) in ministrstvo socialne politike.

Stroške, ki izvirajo iz volitev delavskih in nameštenskih zaupnikov in njihovih namestnikov, nosi podpisana Delavska zbornica.

Zastopniki Delavske zbornice in Inspekcije dela smejo v smislu »Navodil« prisostvovati glavnemu volilnemu postopku.

Prestopki članov volilnega odbora, delodajalca in drugih oseb proti »Navodilom« ali zakonu so kaznivi.

Denarne kazni se predvidevajo od 500 do 5.000 din. V slučaju ponovnega prestopka, poleg denarne kazni, z zaporom do dveh mesecev. Kazen izreka kr. banska uprava (Inspekcija dela).

Denarne kazni se izrekajo v korist fonda za zaščito delavskih in nameštenskih zaupnikov pri Delavski zbornici.

Delovanje zaupnikov je z zakonom zaščiteno, pod nadzorstvom pristojne Inspekcije dela in predpisano s Poslovnikom o delovanju delavskih in nameštenskih zaupnikov, katerega je ministrstvo socialne politike predpisalo na podlagi § 116. Zakona o zaščiti delavcev (ZR. Br. 690 IV z dne 23. decembra 1927, objavljeno v 296. številki »Službenih novin« z dne 29. decembra 1927).

Delodajalci ne smejo odpustiti in preganjati delavskih in nameštenskih zaupnikov zaradi vršenja njihovih dolžnosti po odredbah Zakona o zaščiti delavcev in Navodil za volitve in Pravilnika o delovanju delavskih in nameštenskih zaupnikov.

Opozarjajo se vsi volilni odbori, da so dolžni v smislu čl. 34 »Navodil« dostaviti kr. banski upravi in Delavski zbornici vse volilni material in zaključne zapisnike o izvedenih volitvah.

Istotako so dolžni izvoljeni zaupniki, da v smislu čl. 4. Poslovnika o delovanju delavskih in nameštenskih zaupnikov sporočijo kr. banski upravi in Delavski zbornici svoje konstituiranje.

Delavska zbornica bo vodila v svoji evidenci samo one izvoljene zaupnike in jim dala na razpolago potreben material za delovanje, ki bodo zadostili predpisom čl. 34 »Navodil« za volitve in čl. 4 Poslovnika o delovanju delavskih in nameštenskih zaupnikov.

Delavska zbornica bo izvoljenim zaupnikom, ki so zadostili predpisom čl. 34 Navodil za volitve in čl. 4 Poslovnika o delovanju

delavskih in nameštenskih zaupnikov izdala posebne zaupniške legitimacije.

Vsa navodila za volitve in delovanje zaupnikov, kakor tudi vse tiskovine: glasovnice, volilne kuverte in ostali volilni material, potreben pri volilnem postopku, kakor tudi material, katerega bi rabili izvoljeni zaupniki za časa njihovega poslovanja, dobe brezplačno pri podpisani Delavski zbornici.

Pozivamo vse delavce in nameštence, da na podlagi svojih z zakonom zaščiteneh pravic izvolijo svoje zaupnike za l. 1941.

Ljubljana, 4. decembra 1940.
Tajnik: Hafner Andrej, l. r. Predsednik: Kozamernik Viktor, l. r.

Nova hranarina OUZD

V predzadnji številki našega lista smo objavili članek »Novi mezdni razredi bolniškega zavarovanja«, v katerem so bili nakazani novi prispevki za bolezen, nezgodo, starost in smrt. Danes moremo te podatke izpolniti s tem, da prinašamo tudi tabelo o denarnih podporah, ki jih daje OUZD od 1. novembra t. l. dalje.

Denarne podpore v primeru obolenja, poroda ali smrti člana znašajo:

Mezdni razr.	Hranarina dnevno	ted.	Porodnina dnevno	ted.	Pogreb-nina
0.	6.67	46.67	7.50	52.50	300.—
1.	10.—	70.—	11.25	78.75	450.—
2.	13.33	93.33	15.—	105.—	600.—
3.	16.67	116.67	18.75	131.25	750.—
4.	20.—	140.—	22.50	157.50	900.—
5.	26.67	186.67	30.—	210.—	1200.—
6.	33.33	233.33	37.50	262.50	1500.—
7.	49.—	289.—	45.—	315.—	1800.—
8.	53.33	373.33	60.—	420.—	2400.—

Dečja oprema za članico in svojko znaša brez ozira na mezdn razred v vsakem primeru 150.— din.

Socialni čut vinogradnikov

Večkrat smo na tem mestu že pisali o socialnosti mnogih vinogradniških delodajalcev ali njihovih nastavljenecov, tako tudi danes ne moremo mimo značilnega dogodka, ki se je izvršil dne 19. p. m. pri Kapeli (Slatina Radenci). Tam se je zbralo okrog 8 vinogradnikov, med temi par oskrbnikov na sestanku, na katerem naj določijo viničarjem višje plače.

Saj so že sami uvideli, da za 7, 8, tudi za 12 dinarjev — kar pa se je malokdaj in bolj redkokje plačalo — dnevne mezde, tudi že itak skromni viničar ne more človeško živeti. Sklep vinogradnikov na tem sestanku je bil viničarjem zvišati mezde in sicer na 1 in pol dinarja na uro. Sedaj v zimski dobi je zakonit delovni čas 7 ur dnevno na tak način bi torej znašala tako povišana mezda 10.50 din. S takim povišanjem pa vendar morajo biti viničarji zadovoljni, ako tako na lep način dosežejo kar 50% povišanje plač.

Pa so bili gg. vinogradniki še pri tem človekoljubnem delu, sklepanju o zvišanju mezd, hudo moteni. Slučajno se je, že poprej menda, pritepel v prostor, kjer so nameravali imeti ta sestanek, neki viničar, ki je tudi oskrbnik. Da bi ne bili od tega »nebodigatreba« že od začetka moteni, so ga pač kavalirsko odslovili iz sobe. Po končanem sestanku pa so ga poklicali nazaj ter mu sporočili, za koliko so sklenili, da svojim viničarjem zvišajo mezde. Obenem pa so ga radovedno vprašali, koliko bo on po naročilu gospodarja plačeval. Pa jih je neprijetno iznenadil, da bo plačeval vključno sedanjemu 7 urnemu delavniku po 14 dinarjev na dan. Saj je še to veliko premalo, ako primerjamo z zvišanjem cen življenjskih potrebščin ali pa s cenami sploh, ki so že bile pred nastalo draginjo. Pa tudi še 98% viničarjev sploh ni nikdar doseglo eksistenčnega minimuma ter s tem človeku dostojnega življenja! Seveda, za to se gospodje vinogradniki ne zanimajo, večkrat pa še manj njihovih nastavljenecov.

Pred kratkim je namreč neki g. oskrbnik, ki se še smatra za prav socialno čutečega in je to že velikokrat sam poudarjal, iz Ljutomera, z vso močjo svoje zgovornosti in praviške modrosti nekemu sebi podrejenemu viničarju dopovedoval, da mu nikakor ne pripada pri delu nošenja gnoja, po viničarski uredbi več kakor 8 dinarjev. Dejanski je to bilo le smešnje viničarja pri njegovi prošnji za povišanje plače, ker sam dobro pozna določila uredbe in je to bilo znano tudi oskrbniku.

Lepa socialnost mnogoterih! Ne zato, ker je že zdavnaj nujna potreba tu, da bi plače zvišali; čakajo in čakajo le zato in se nato izgovarjajo, češ »saj plačamo po uredbi«, ker se pač določila uredbe tako kažejo. Glede teh določil pač nikakor ne čveč večina razumeti, da je v uredbi določena le minimalna, ne pa maksimalna mezda.

Naše narodno gospodarstvo

(Po statistiki OUZD-a v Ljubljani.)

Pregled razvoja posameznih industrij v konjunktornem in sezijskem pogledu daje sledeča tabela:

Tek. št.	Povprečno št. zav. delavcev v IX. 1940.
Industrijske skupine	
1. Poljedelstvo	539
2. Javni promet	2402
3. Zasebna prometna podjetja	1115
4. Rudarstvo	22
5. Industr. kamenja in zemlje	5944
6. Kovinska industrija	8109
7. Gradnje prevoznih sredstev	501
8. Kemična industrija	2547
9. Centrale za proizv. sile itd	570
10. Tekstilna industrija	15894
11. Industrija papirja	2261
12. Industrija kože in gume	2051
13. Predelovanje kože in njenih surogatov	3096
14. Gozdno-žagarska industrija	7784
15. Predelov. lesa in rezbarstvo	3983
16. Industrija hrane in pijače	3258
17. Industrija tobaka	616
18. Gostilne, kavarne, krčme	3348
19. Oblačilna industrija	5008
20. Gradnje železnic, cest in vodnih zgradb	13905
21. Gradnje nad zemljo	9070
22. Grafična industrija	1272
23. Higijena	2236
24. Občinski obrati	2588
25. Trgovina	3751
26. Denarni in zavar. zavodi in sam. pisarne	364
27. Gledališča, svobodni poklici, razno	1437
28. Hišna služinčad	9649

Skupaj 113320
V teh številkah seveda niso zapopadani delavci zavarovani pri Bratovski skladnici in delavci državnih prometnih naprav.

Dve pojedini

V preteklem mesecu so poročali o sijajni zakuski na sovjetskem poslanstvu v Beogradu. Lepo število se jih je na tej zakuski zbralo in trdijo, čeprav so bili zbranci gotovo precej razvajeni, da je bilo na zakuski naravnost sijajno. Vsega je bilo v preobilici. Ker se pri nas ne dobi razna draga vina, šampanjce, delikatese, so na zrakoplovih pripeljali naravnost iz Moskve. — Radovedni smo na višino računa, ki ga je za povabljenca plačal ruski proletarijat. Prav bi bilo, če bi nam te podatke pribavili rdeči komunistični sodrugi. Radi bi z njimi v tem času stiske in bede postregli našim delavcem. — Na zakuski namreč ni bilo nobenega delavca, da bi proslavljali za bogato pogrnjeno mizo odrešujočo boljševiško revolucijo, ampak so za temi mizami sedeli samo visoki gospodje in milostljive dame, navajene poljubljana rok. Delavci, ki bodo račun plačali, naj bi torej vsaj zanj zvedeli.

To je bila pojedina SSSR v Beogradu. Sedaj pa poglejmo pojedino v SSSR, kakor jo opisuje delavec Schmidt v »Rdečih mrežah«. Takole pravi:

»Videli smo samo siromašne, izstradane kmete, približali smo se jim in klicali: »Živela Sovjetska zveza, živela rdeča armada!« A molče so šli naprej. Blizu so se gnetle skupine žensk in otrok. Slišali smo mrmljanje: »Že spet tuji! Ti ne bodo umirali od gladi, kakor mi.«

Brž smo si poiskali restavracijo. Ob vhodu nam je udaril v nos hud, gnil smrad. Mize so bile prazne, oguljene in posejane s smrdljivimi ribjimi ostanki. Natakari so imele pladnje, ki so nekda

nedvomno bili beli, sedaj pa mastni in umazani; vode gotovo niso videli že mesece in mesece. Že ob pogledu na prostor so se nekateri obotavljali, da bi kaj naročili. Končno pa so zahtevali jedilni list. Postrežnica je odvrnila, da ni drugega, kakor rib ja juha, ki velja 49 kopejk.

Ko je bila juha pred nami, smo se začeli spogledovati. Smrad je grozne čorbe je bil nepopisen; videti je bilo, ko da so ribe kar cele skuhali, ne da bi jih poprej otrebili. Na vrhu so plavale oči in glave. Juha je bila kakor pomije. Zelenjave ni bilo nikjer. Strežnica, ki je opazila, da smo tuji, nam je prinesla — na bi nam ustregla — kos kislega črnega kruha, ki je imel okus po ilovici. Skoraj bi se bil pogreznil od sramu. Žena se je obrnila k meni in vprašala: »Andrew, zakaj tudi ti ne ješ? Sedaj si v delavskem raju, sedaj moraš jesti!«

Kdor je naročil juho, jo je okusil in pustil. Drugi pa niso hoteli nič naročiti. . . . Ko smo odhajali, smo videli kako je gruča razcapanih mož in žena planila k mizam, kjer smo preje sedeli. Strastno so pogoltnili vse, kar so našli.

Na ta opis delavčeve pojedine v SSSR smo se spomnili, ko smo čitali poročila o zakuski na sovjetskem poslanstvu v Beogradu. Andrew Schmidt, nekdanji goreči pristaš boljševizma, je bil po svoji prvi pojedini v SSSR ozdravljen, razlika med tisto pojedino in med pojedino v Beogradu pa bi morala ozdraviti še tudi druge zavervance Andrewe Schmithe. Vsaj odprla bi jim lahko oči.